

Keski-Suomen hyvinvointialueen lisärahoitushakemus

Aluehallitus 26.11.2025
2123/02.00.00/2024

Valmistelija

talousjohtaja Aija Suntioinen p. 040 185 9985
konsernipalveluiden toimialajohtaja Lasse Leppä p. 050 599 9545
vs. hyvinvointialuejohtaja Kati Kallimo p. 050 442 2302

Selostus asiasta

Keski-Suomen hyvinvointialue hakee valtiovarainministeriöltä hyvinvointialueiden rahoituslain (617/2021) 11 ja 26 §:n mukaista lisärahoitusta turvatakseen alueen väestölle perustuslain edellyttämät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen palvelut, joiden toteutuminen on rahoituksen riittämättömyyden vuoksi uhkaa vakavasti vaarantua.

Rahoituslain mukaisesti lisärahoitusmenettely on ensisijainen keino tilanteessa, jossa hyvinvointialueen rahoituksen taso vaarantaa tai uhkaa vaarantaa perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitetut riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä perustuslain 7, 15 ja 20 §:ssä tarkoitettuihin perusoikeuksiin liittyvien pelastustoimen palvelujen järjestämisen.

Hyvinvointialueen taloudellinen tilanne on valtakunnallisesti heikoimpia. Vuoden 2025 muutostalousarvio on 74,1 miljoonaa euroa alijäämäinen. Hyvinvointialueen kolmannen vuosineljänneksen perusteella tilinpäätökseen ennustetaan 80,8 miljoonan euron alijäämää. Ilman lisärahoitusta alijäämän kattaminen edellyttäisi arviolta noin 25 prosentin toimintamenojen leikkauksia vuodessa, mikä ei ole realistisesti toteutettavissa vaarantamatta vakavasti lakisääteisten palvelujen järjestämistä ja yhdenvertaista palvelutasoa.

Keski-Suomen hyvinvointialueen rahoituspohjaa heikentää valtakunnallisen rahoitusmallin rakenteelliset haasteet ja puutteelliset diagnoositiedot. Rahoituslainsäädäntöön sisältyvä rahoituksen jälkikäteistarkastus on johtanut tilanteeseen, jossa alun perin liian matalalle tasolle jäänyt rahoitus sekä sen synnyttämä alijäämä kertaantuvat. Puutteellisten tietojen on arvioitu aiheuttaneen vuosina 2023–2025 yhteensä yli 90 miljoonan euron rahoitusvajeen. Kyse ei ole hyvinvointialueen omista päätöksistä tai toimista, vaan valtakunnallisen rahoitusmallin ja laskentaperustojen rakenteellisista puutteista, jotka eivät kuvaa Keski-Suomen todellista palvelutarvetta ja kustannusrakennetta.

Rahoituksen riittämättömyys ja alijäämäkehitys aiheuttavat merkittäviä riskejä palvelujen järjestämiselle ja uhkaa vaarantaa hyvinvointialueen taloudellisen itsenäisyyden. Valtiovarainministeriö on käynnistänyt hyvinvointialueella taloudellisen tilanteen johdosta arviointimenettelyn. Ilman lisärahoitusta palvelujen järjestäminen vaarantuu vakavasti, ja Keski-Suomen hyvinvointialueen mahdollisuudet turvata perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen palvelut heikkenevät merkittävästi.

Hakemuksessa esitetään perustelut lisärahoituksen tarpeelle ja kohdentamiselle. Lisärahoitus kohdennetaan erityisesti sellaisiin toimenpiteisiin, joilla turvataan perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaiset välttämättömät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä pelastustoimen palvelut ja estetään palvelujen saatavuuden ja laadun vaarantumista. Lisärahoitus ei

korvaa suunniteltuja sopeuttamistoimia, vaan mahdollistaa niiden hallitun toteuttamisen siten, ettei palvelujärjestelmään synny pysyviä rakenteellisia vaurioita ja palveluiden perustuslain mukainen vähimmäistaso turvataan.

Keski-Suomen hyvinvointialueella on valmisteltu laaja talouden ja toiminnan tasapainottamisohjelma. Vuonna 2024 toteutettiin yhteensä 43 miljoonan euron sopeuttamistoimet ja vuonna 2025 sopeutustoimien vaikutusten arvioidaan olevan 45,5 miljoonaa euroa. Toimenpiteistä huolimatta rahoituspohja jää tasolle, jossa alijäämä ja riski lakisääteisten palvelujen vaarantumisesta edelleen kasvavat, ellei rahoituspohjaa korjata lisärahoituksella.

Yhteenvedona hyvinvointialue katsoo, että rahoituksen riittämättömyys, rahoitusmallin rakenteelliset puutteet ja kertynyt alijäämäkehitys uhkaavat vaarantaa perustuslain 19 §:n 3 momentin mukaiset riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut sekä perustuslain 7, 15 ja 20 §:ssä turvattuihin perusoikeuksiin kytkeytyvät pelastustoimen palvelut rahoituslain 11 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Lisärahoituksena haettava 45,6 miljoonan euron määrä perustuu laskennalliseen arvioon siitä rahoituksen tasosta, joka on jäänyt hyvinvointialueelta saamatta rahoitusmallin tietopohjan puutteiden vuoksi vuonna 2025. Ilman lisärahoitusta talouden tasapainottaminen johtaisi laaja-alaisiin palvelupuutteisiin ja tilanteeseen, jossa taloudelliset tasapainottamisvelvoitteet ja lakisääteinen palvelutehtävä eivät ole yhteensovitettavissa.

Toimivalta

Hallintosääntö § 17

Esittelijä

Vs. hyvinvointialuejohtaja Kallimo Kati

Päätösehdotus

Aluehallitus päättää

1) hyväksyä Keski-Suomen hyvinvointialueen lisärahoitushakemuksen valtiovarainministeriölle hyvinvointialueiden rahoituslain (617/2021) 11 ja 26 §:n mukaisesti (liite 1) ja hakea lisärahoituksena 45,6 miljoonaa euroa lakisääteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä pelastustoimen palvelujen turvaamiseksi.

2) valtuuttaa vs. hyvinvointialuejohtajan allekirjoittamaan hakemuksen ja toimittamaan sen valtiovarainministeriölle.

3) valtuuttaa vs. hyvinvointialuejohtajan nimeämään hyvinvointialueen edustajat valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä sisäministeriön yhteiseen valmisteluryhmään lisärahoitusta koskevan päätöksen valmistelua varten.

4) valtuuttaa vs. hyvinvointialuejohtajan tekemään hakemukseen teknisiä korjauksia ja täsmennyksiä ennen sen lähettämistä.

Päätös